

SKRIFTSPRÅK OCH TALAT SPRÅK

Den här övningen lyfter skillnaden mellan talat och skrivet språk.

Arbeta med arbetsbladet efter att du har sett *Skrivjouren – Skriftspråk och talat språk*. Du kan arbeta både enskilt och i par.

Diskutera

1. Varför är det viktigt att skilja på talspråk och skriftspråk i formella texter?
2. Berätta vad du lärde dig i den här *Skrivjouren*!
3. Vad undrar du fortfarande över?

Några saker som skiljer skriftspråk från talat språk

Det finns mycket som skiljer talat språk från skriftspråk. I rutorna nedan nämns sådant som brukar hänga med från talspråket till skriftspråket, och som inte fungerar i formellt skrivande. Det finns såklart många andra saker också.

han/hon och honom/henne

- *han/hon* är subjektform
- *honom/henne* är objektform

Orden har därför olika funktion i en mening och det blir språkriktigt fel när de blandas ihop. Exempel: Han kastade snöboll på honom.

de och dem

- *de* är subjektform
- *dem* är objektform

Det blir samma sorts språkfel här, som ovan, om man blandar ihop dem. Exempel: De kastade snöboll på dem.

Skriv det skriftspråkligt korrekta:

Han köpte en hund åt hon.	
Jag frågade han om polishundarna.	
Hon funderar på att köpa hunden av han.	
Han har skrivit en bok som han ger till hon.	
Nu ska jag gå hem till hon.	
Jag lånar ut min dator till han.	
Vi kommer aldrig köpa en hund till han.	
Jag träffar hon på skolan.	

De och Dem

Det finns lärare som är helt okej med att du skriver ”dom” istället för *de/dem*. Det finns till och med lärare som argumenterar för att vi ska ta bort *de/dem* i språket. Men tänk på att det finns många i samhället som fortfarande tycker att användningen av ”dom” ger en formell text ett talspråkligt intryck. Det är alltså bra att veta skillnaden på *de* och *dem*, och kunna använda det korrekt.

Knep för att veta om det är *de* eller *dem*

Kontrollera din mening genom att byta ut ordet mot annat pronomen som du är säkrare på, till exempel:

de → jag, hon, vi
dem → mig, henne, oss
de = engelskans they
dem = engelskans them

Ersätt talspråkliga ”dom” med *de* eller *dem*:

Jag funderar på att köpa hund av dom.	
Många hemlösa hundar väntar på att någon ska adoptera dom.	
Dom borde köpa en valp.	
Jag ska köpa en tax till dom.	
Nu måste jag åka hem till dom.	
Innan hundadoptionen måste dom tänka igenom det.	

Vad är fel här?

Försök skriva det på rätt sätt:

Dem ska köpa en hund.	
Hunden kan vara farlig för de.	
Dem tycker att veterinärbesöket blev väldigt dyrt.	
Hon köper hunden till de.	
Dem flesta som köper en hund försäkrar den.	
Dem måste tänka igenom köpet nogga.	

Tänk på! I skrivet talspråk, som i noveller eller berättelser med dialog, kan du skriva ”dom” rakt igenom.

Lärohandledningen med tillhörande arbetsblad är skrivna av Emma Unnersjö

Upphovsrätten till innehållet i den här lärohandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Lärohandledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När lärohandledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas. Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av lärohandledningen och dela ut till elever, tillhandahålla den digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder lärohandledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om lärohandledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i lärohandledningen).